

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Xylella fastidiosa

Το *Xylella fastidiosa* είναι μία νέα ασθένεια η οποία απειλεί την ελαιοκαλλιέργεια στη χώρα μας. Είναι ένα πολυφάγο πολύ επικίνδυνο βακτήριο καραντίνας για την καλλιέργεια της ελιάς για την Ευρώπη και για την χώρα μας. Η ασθένεια προκαλεί ταχεία αποξήρανση των ελαιόδεντρων.

Το 2013 το παθογόνο βακτήριο καταγράφηκε για πρώτη φορά στην Ιταλία.

Οι φυτουγειονομικές αρχές της περιφέρειας Απουλίας στη Νότια Ιταλία έχουν αναφέρει προσβολή μεγάλου αριθμού ελαιοδέντρων καθώς και ότι η ασθένεια επεκτείνεται βορειότερα προς την περιοχή του Πρίντεζι και στα βορειότερα τμήματα της Ιταλίας στην περιοχή της Τοσκάνης. Το 2015 το βακτήριο διαπιστώθηκε στην Γαλλία στο νησί της Κορσικής αλλά και στην ηπειρωτική χώρα της Γαλλίας σε καλλωπιστικά φυτά *Polygala myrtifolia*. Επίσης η ασθένεια διαπιστώθηκε σε θερμοκήπιο με καλλωπιστικά φυτά στην Γερμανία και Ελβετία.

Το 2016 το παθογόνο διαπιστώθηκε στην Ισπανία σε κερασιές στις Βαlearίδες νήσους. Το 2017 ανακαλύφθηκε στην Ηπειρωτική Ισπανία στην περιοχή Αλικάντε και πρόσφατα το 2018 στην περιφέρεια της Μαδρίτης σε ελαιώνα οκτώ (8) ετών, ενώ η εμφάνιση νέων κρουσμάτων στην περιοχή συνεχίζεται.

ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ:

Τα συμπτώματα που προκαλεί είναι νεκρώσεις φύλλων, ξηράνσεις κλαδίσκων και κλάδων, καχεξία, χλώρωση, μάρανση, μείωση της παραγωγής και σταδιακά ξήρανση ολοκλήρου του δένδρου.

Βελανιδιά

Ελιά

Αμπέλι

Λεμονιά

Πηγή: https://www.eppo.int/QUARANTINE/special_topics/Xylella_fastidiosa/Xylella_fastidiosa.ht

ΞΕΝΙΣΤΕΣ

Το παθογόνο βακτήριο *Xylella fastidiosa* έχει μεγάλο εύρος φυτών ξενιστών με κυριότερους τους **Αμυγδαλιά, Ελιά, Αμπέλι, Πυρηνόκαρπα (Ροδακινιά-Δαμασκηλιά-Κερασιά-Βυσσινιά), Εσπεριδοειδή, Μηδική, Πλάτανος, Βελανιδιά, Πικροδάφνη, Μυρτιά, Αβοκάντο, Αγλαδόμηλο, Βατόμουρα, Πεκάν, Λεύκη, Κουτσουπιά, Πτελιά, Καφεόδενδρο, Κόκκινη Μουριά, Μανόλια, Μελισόχορτο, Δενδρολίβανο** και πολυάριθμους φορείς (https://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosecurity/legislation/emergency_measures/xylella-fastidiosa/susceptible_en).

Πολλά άγρια φυτά και ζιζάνια μπορεί να είναι προσβεβλημένα από το βακτήριο χωρίς να παρουσιάζουν συμπτώματα λειτουργώντας ως πηγές μόλυσματος. Αυτό σημαίνει πως υπάρχει απόθεμα μολυσματικού δυναμικού στη φύση που μπορεί να μεταφερθεί με τη βοήθεια των εντόμων φορέων στις καλλιέργειες.

ΒΙΟΛΟΓΙΑ

Πρόκειται για ένα διασυστηματικό φυτοπαθογόνο βακτήριο το οποίο είναι αργής ανάπτυξης. Εγκαθίσταται και μολύνει επιλεκτικά τα αγγεία του ξύλου των φυτών, τα οποία φράσει και προκαλεί δυσκολίες στην διακίνηση των θρεπτικών στοιχείων και του νερού μέσα στο φυτικό σώμα του ασθενούς φυτού. Είναι επικίνδυνο για πολλά φυτά και δένδρα.

Το κλίμα της Μεσογείου είναι ιδανικό για την ανάπτυξη του παθογόνου. Η ανάπτυξη του παθογόνου ευνοείται από ήπιο χειμώνα, με ζεστές ημέρες, τακτικές βροχές και υψηλή υγρασία. Αρίστη θερμοκρασία ανάπτυξης του παθογόνου είναι 26-28°C.

Μεταδίδεται σε αμόλυντες περιοχές με το προσβεβλημένο πολλαπλασιαστικό υλικό (φυτά, δενδρύλια) σε μεγάλες αποστάσεις και σε μικρές με τον εμβολιασμό. Επίσης η μεταφορά του γίνεται με την βοήθεια μυζητικών εντόμων φορέων, όπως τα διάφορα τζιτζικάκια, *Cicadellidae*, *Aphrophoridae*, *Cercopidae*, *Hemiptera* που μεταδίδουν το βακτήριο σε διάφορα φυτικά είδη.

νήλικο

νύμφη

προσβολή από νύμφη του εντόμου

Ο σημαντικότερος από τους φορείς είναι το είδος *Philaenus spumarius*. (Πηγή: Wikimedia Commons).

ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΘΟΓΟΝΟΥ-

Δεν υπάρχει χημική καταπολέμηση του παθογόνου βακτηρίου και η αντιμετώπιση της ασθένειας στηρίζεται σε:

α) εφαρμογή αυστηρών μέτρων φυτοϋγειονομικού ελέγχου για τα παθογόνα καραντίνας, η εισαγωγή ευπαθών φυτών που προορίζονται για φύτευση από τρίτες χώρες πρέπει να συνοδεύεται από πιστοποιητικό φυτοϋγείας με ειδικές πρόσθετες δηλώσεις, β) αυστηρούς ελέγχους κατά την διακίνηση φυτικών ειδών και πολλαπλασιαστικού υλικού, που αναφέρονται ως ενδημικά του βακτηρίου, φυτικά είδη και πολλαπλασιαστικό υλικό πρέπει να συνοδεύονται από φυτοϋγειονομικά διαβατήρια κατά την διακίνηση τους εντός της Ε.Ε. και να είναι απαλλαγμένα εντόμων φορέων του βακτηρίου, γ) οι διακινητές φυτικών ειδών (δένδρων και πολ/κού υλικού) να εισάγουν φυτά πιστοποιημένα από ελεγχόμενα φυτώρια περιοχών απαλλαγμένων από το παθογόνο βακτήριο και ανθεκτικών στο παθογόνο καλλιεργούμενων ποικιλιών και ειδών, δ) οι φυτωριακές μονάδες να τηρούν πιστά την φυτοϋγειονομική νομοθεσία, να καταγράφουν σε αρχείο τις παραλαβές τους και να ενημερώνουν τις οικείες Δ/σεις Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής για τις παραλαβές φυτών από άλλες χώρες.

Η επιτροπή της ΕΕ έχει εκδώσει την Εκτελεστική απόφαση 2015/789/ΕΕ και την τροποποίησή της 2017/2352/ΕΕ, οι οποίες αφορούν τα μέτρα πρόληψης και εξάπλωσης στην ΕΕ του *Xylella fastidiosa*.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, θα πρέπει:

- Όλοι οι εμπλεκόμενοι (φυτωριούχοι, σημεία πώλησης καλωπιστικών φυτών-πολλαπλασιαστικού υλικού, παραγωγοί, Συνεταιρισμοί Δήμοι, γεωπόνοι δημοσίου-ιδιώτες, κ.λ.π.) να ενημερωθούν για το φυτοϋγειονομικό καθεστώς του επιβλαβούς οργανισμού *Xylella fastidiosa*.
- Εντατικοποίηση των ελέγχων σε όλες τις επιχειρήσεις οι οποίες διακινούν φυτά προς φύτευση από χώρες της ΕΕ όπου έχει διαπιστωθεί η παρουσία του επιβλαβούς οργανισμού *Xylella fastidiosa*.
- Συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων Υπηρεσιών, όσον αφορά την τήρηση της φυτοϋγειονομικής νομοθεσίας από τους υπόχρεους και δειγματοληψίες σε κάθε καινούργια αποστολή φυτών ξενιστών του *Xylella fastidiosa*.

- Διενέργεια ελέγχων και συλλογή δειγμάτων στα πλαίσια του προγράμματος επισκοπήσεων για τον επιβλαβή οργανισμό, τόσο σε φυτά ξενιστές όσο και σε έντομα φορείς του.
- Ενημέρωση όλων των εμπλεκόμενων για την υποχρέωσή να γνωστοποιούν άμεσα στην αρμόδια αρχή της περιοχής οποιαδήποτε ύποπτη εμφάνιση επιβλαβών οργανισμών ή συμπτωμάτων σύμφωνα με το άρθρο 7 του ΠΔ 365/2002 (ΦΕΚ Α307).

Επισημαίνεται ότι στη χώρα μας δεν έχει διαπιστωθεί η παρουσία του *Xyllella fastidiosa*. Η πραγματοποίηση των ελέγχων και η διατήρηση της Χώρας απαλλαγμένης από το επικίνδυνο βακτήριο είναι θέμα Εθνικής Σημασίας και Υψίστου Δημοσίου Συμφέροντος.

Περισσότερες πληροφορίες και φωτογραφικό υλικό υπάρχει στην ιστοσελίδα του Μπενάκειου Φυτοπαθολογικού Ινστιτούτου: www.bpi.gr- ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ-Επισκοπήσεις-Κατευθυντήριες Οδηγίες Μακροσκοπικών Ελέγχων-Βακτήρια-Φυτοπλάσματα- ΟΔΗΓΙΕΣ *Xyllella fastidiosa*

Ο Προϊστάμενος Τμήματος

Λύκας Δημήτριος